

Jaarverslag 2023 Regioteam Noordzee

Het regioteam Noordzee zet zich in voor de belangen van de recreatievaart op de open zee en in het kustwater. De regio Noordzee bestaat uit de kustzone grenzend aan de Noordzee en de Nederlandse Economische Zone van de Noordzee. Waar nodig worden de krachten gebundeld met belangenorganisaties voor de zeegebieden van de aangrenzende landen.

Samenstelling regioteam Noordzee

Ernst Kaars Sijpesteijn	Regiovertegenwoordiger tot eind 2023
René Dekeling	
Rob Delofs	Brandingsporten
Michiel Kool	
Leendert Oosterling	
Michiel Kool	
Marcel Stemvers	

Inleiding

De ruimtelijke druk op de Noordzee is groot. Het snel voortschrijdende bouwprogramma voor windenergie op zee zorgt voor een toenemende congestie van deze toch al drukbevaren zee. Binnen in de windparken is een verder gebruik van de vrije ruimte voorzien voor voedselproductie, (zonne)energieopwekking en natuurontwikkeling. Dit leidt tot verdere intensivering van het overgebleven vaargebied, met consequenties voor veiligheid en route-opties voor de recreatievaart.

Verder trekt de snelle ontwikkeling van nieuwe brandingsporten nieuwe gebruikers naar de kustzone. De bewustwording van de risico's van brandingsporten ziet het Regioteam als haar taak.

Het Regioteam Noordzee beoogt actief te participeren bij beleidsontwikkeling op lokaal, provinciaal en nationaal niveau.

Windenergie op zee

Achtergrond

De opwekking van windenergie op zee is een belangrijk onderdeel van het pakket maatregelen om de doelstellingen van het Nederlandse klimaatakkoord te behalen. Het Watersportverbond staat positief tegenover het Windenergieprogramma, mits bestaande gebruikers worden ontzien en de veiligheid gewaarborgd blijft.

Het bestaande plan voor een opschaling van de opwekkingscapaciteit van 4.5 GW in 2023 naar 21 GW in 2030 is onlangs verhoogd naar 50 GW in 2040. Gebieden voor de aanleg van

windparken tot 2040 zijn vastgesteld en in verschillende fases van ontwikkeling. Hiermee komt het overgrote gedeelte van de huidige vrije ruimte op de Noordzee te vervallen.

In 2020 is in het Noordzeeakkoord besloten de nieuwe windparken in Nederland af te sluiten voor verkeer met het oog op medegebruik in de parken voor energie- en voedselproductie. Gezien de disproportionele gevolgen voor de zeegaande recreatievaart heeft het Watersportverbond in december 2022 met haar partners NVvT en BBZ een rechtszaak aangespannen tegen het afsluiten van windpark Borssele.

De uitspraak in augustus 2023 stelde het Watersportverbond in het gelijk, maar door een nieuwe beleidsmaatregel blijft het park per saldo gesloten. Met deze uitspraak is integrale doorvaart voorlopig van de baan in de windparken op het Nederlandse deel van de Noordzee. De argumentatie voor het afsluiten van de windparken is verschoven van scheepvaartveiligheid naar medegebruik.

Doorvaart

De uitspraak betekent dat we met een meer getrapte aanpak de belangen van de zeegaande recreatievaart zullen moeten behartigen. In 2023 heeft het Watersportverbond daarom de volgende prioriteiten gesteld zoals aangegeven door het regioteam Noordzee[1]:

1) Integrale doorvaart

We staan voor behoud van het recht op vrije navigatie op open zee. We zullen bij elke gelegenheid aangeven dat integrale doorvaart op termijn de meest veilige oplossing is (waar geen fysieke obstakels zijn door medegebruik). We willen dit nadrukkelijk op de agenda houden. Het regioteam is dit jaar betrokken geweest in verschillende studies rond scheepvaartveiligheid[2], ook om te zorgen dat integrale doorvaart meegenomen wordt in de analyses.

2) Goed ontworpen doorvaartpassages

Als integrale doorvaart (vooralsnog) niet mogelijk is dan wensen we goed ontworpen doorvaartpassages op de juiste plaatsen. We hebben in 2023 een belangrijke stem gehad in het ontwerp van doorvaartpassages en de minimum breedte om laveren mogelijk te maken. Dit ontwerp is nu de basis voor de passages in de windparken Hollandse Kust Zuid en Hollandse Kust West. We zijn in overleg met het Ministerie I&W over de doorvaartpassages in toekomstige windparken.

3) Medegebruik in windparken

Het benutten van windparken voor medegebruik (energie, voedsel en natuur) is de hoofdreden voor het afsluiten van de windparken voor doorvaart. Onze insteek in de NZO-werkgroep

medegebruik en het Community of Practice (COP) is dat fysieke obstakels (drijvende zonnepanelen, aquacultuur, passieve visserij) op een logische manier geclusterd worden zodat de resterende ruimte vrij blijft voor doorvaart. In 2023 heeft de overheid besloten voor toekomstige windparken inderdaad meer sturend op te treden om een betere clustering te bereiken.

4) Samenwerken

Om het bovenstaande te bereiken kijken we naar waar onze belangen samenvallen met die van andere partijen. De natuur- en milieuorganisaties (met name Stichting de Noordzee) hebben een krachtige stem en zullen ijveren voor behoud van vrije ruimte.

Ecologie

Door het ambitieuze bouwprogramma, en de recente versnelling hiervan, komt de ecologie van de Noordzee onder druk te staan. Vanuit de Kader Richtlijn Marien volgt beleid dat onderdeel van het Programma Noordzee wordt. Daarom is het Watersportverbond betrokken bij deze ontwikkelingen zodat we kansen kunnen benutten en zienswijzen kunnen aanleveren voor maatregelen die de recreatievaart gaan beïnvloeden.

Tenslotte

Naast in de NZO-werkgroepen medegebruik en gebiedspaspoorten, energie en infrastructuur en beschermde gebieden zijn we ook vertegenwoordigd in de Scheepvaart Advies Groep (SAN). Het bestuur heeft de posities uitgedragen in het NZO.

Veiligheid in windparken

Het Watersportverbond doet actief mee in expertwerkgroepen en stakeholder meetings voor de veiligheid van de recreatievaart in en rond windparken op zee. We denken mee en initiëren oplossingen voor veilige vaart en lichten de gezichtspunten van de kleine vaart toe. Wij staan positief tegenover oplossingen die de (door)vaart veiliger maken en kleine en grote vaart zoveel mogelijk van elkaar scheiden.

Brandingsporten en veiligheidscommunicatie

Veel is bereikt bij het tot stand komen van de bewustwording dat communicatie rond veiligheid van sporten in de branding en het kustwater van belang is. Inmiddels zijn de belangrijkste partijen, gemeenten, brandingsportverenigingen, reddingsbrigade en KNRM, overtuigd van het belang van goede en effectieve veiligheidsvoorlichting. De doelgroep is wel erg diffuus en evolueert snel, mede door het snel populair worden van nieuwe sportvarianten. Daarmee is het lastig een effectieve communicatie op te zetten.

Communiceren op het strand met eenvoudige middelen en een online campagne op de geschikte fora, zal naar onze mening het meest doeltreffend zijn. Mits deze door alle partijen

gedragen wordt. Helaas blijkt het lastig hiervoor genoeg handen op elkaar te krijgen door het ontbreken van een samenwerkingsstructuur tussen de kustgemeenten. Het zoeken is naar een kans een pilot op te zetten. Hiervoor blijkt de KNRM inmiddels bereid. Een campagne opzet is inmiddels uitgewerkt en gereed voor het komende watersportseizoen. Een stevige ondersteuning door het breed inzetten van de communicatiemiddelen van het Watersportverbond richting de kustzeilverenigingen zou deze essentiële campagne de juiste impuls kunnen geven.

Voortzetting serie 1800 kaarten

Door de voortschrijdende digitalisering loopt de verkoop van papieren kaarten al geruime tijd gestaag terug. Om kosten te besparen had de Dienst der Hydrografie het voornemen de 1800 serie vaarkaarten, het geliefde watersportfolio, alleen digitaal voort te zetten. Dit is strijdig met de mening van het Watersportverbond dat fysieke kaarten een bijdrage leveren aan veiligheid. Hierover is met Hydro van mening gewisseld. Gebleken is inmiddels dat door het Wind op Zee programma Hydro gedwongen is de 1800 serie voor onbepaalde tijd in de markt te houden. De gebiedsafdekking zal de Belgische kust niet meer omvatten. Wel zal de serie een uitbreiding zeewaarts krijgen tot 24 mijl, en daarmee voorlopig de te bouwen windkavels omvatten.

Klimaatadaptatie

Voor onze sector komen de maatregelen voor klimaatadaptatie uit het Deltaprogramma. Adaptatie maatregelen kunnen zowel negatief als positief voor de watersport uitpakken. Denk hierbij aan beperkingen in het schutten om verzilting van het zoetwater tegen te gaan of het ontstaan van luwtegebieden met recreatiepotentieel. Het Kennisprogramma Zeespiegelstijging is het huidige platform waar de effecten van klimaatverandering geëvalueerd, en vanwaar mitigerende maatregelen verwacht kunnen worden. Door onze deelname aan dit Kennisprogramma deelt het Watersportverbond haar zienswijzen en expertise in het belang van de recreatievaart.

Afscheid Regiovertegenwoordiger

Op 31 december 2023 heeft Ernst Kaars Sijpesteijn zijn functie als Regiovertegenwoordiger neergelegd. Hij heeft voor zijn toewijding en bijdrage aan de zeilende recreatievaart tijdens de ALV van 2023 een zilveren bondsspeld ontvangen. Een welverdiend teken van respect voor een lange carrière in het teken van de belangen van de recreatievaart.

[1] Zie ' [Uitspraak rechter in zaak windpark Borssele - Watersportverbond](#)

[2] Onder het programma MOSWOZ (Monitoring en Onderzoek Scheepvaartveiligheid Wind Op Zee) geleid door Rijkswaterstaat